

OVER

DE VOLKENREGTELIJKE DWAALLEER

DER

NATUURLIJKE GRENZEN.

DOOR

Mr. G. W. VREEDE.

UITTREKSEL

der Handelingen van de Sectie voor Regtsgeleerdheid en Staatswetenschappen, van het Prov. Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

(25 *Junij* 1860).

Er is gesproken van dwaalleer der *natuurlijke grenzen.* Geen wonder, M. H. zoo een uwer vraagt, of er dan geene uitwendige teekenen zijn aan te wijzen, door welke de Natuur zelve het begin en de perken van het gebied der Staten naauwkeurig heeft onderscheiden en afgebakend; of dan niet de zee, of wel stroomen, rivieren, bergen, dijken, dalen, als zoodanige natuurlijke grenzen kunnen gelden? Meent niet dat ik dit ontkennen wil; dat ik zou voorbijzien, welk voordeel zulke grenzen boven de kunstig gevormde en gemakkelijk te verplaatsen of zelfs geheel te vernietigen teekenen, ontwijfelbaar kunnen hebben, om de geschillen tusschen volken te voorkomen, of liever minder talrijk te maken. — Maar wat ik met het woord *dwaalleer* heb aangeduid, het is wat men in onze dagen, gelijk vroeger den argeloozen en onnadenkenden heeft voorgespiegeld, dat de Staat, immers de magtigste Staat een wèlgegrond regt heeft op zulke natuurlijke grenzen; dat het onregt van den kant der naburen ware die te onthouden, — dat men de bron van twisten en nieuwe oorlogen zou stoppen, als men het beginsel stiptelijk en toch ruiterlijk en onbekrompen in praktijk bragt. »La *Belgique* en appartenant à la France, zeide de Minister Charles Delacroix den 18 December 1796 aan Lord Malmesbury, tarirait ce qui a été la source de la guerre depuis deux siècles; et le *Rhin*, étant la *limite naturelle* de la France, assurerait à l'Europe sa

tranquillité *pendant deux siècles* 1)." — Twee eeuwen van ongestoorden, onverbrekelijken vrede, aan het bezit van Belgie, van den Rhijn door Frankrijk verknocht! Welk eene verleiding, welk een heilrijk verschiet! Maar het antwoord, dat de gebeurtenissen van 1796 tot 1814 op die *assurantie* tegen de gevaren van den oorlog hebben gegeven. Heeft Frankrijk dan niet bij den vrede van Campo-Formio, van Luneville en van Amiens, Belgie en den linker-Rhijnoever behouden? En wat heeft dit voor de rust van Europa gebaat? — De linker-Rhijnoever door Pruissen bij den vrede van *Bazel* in 1795 prijs gegeven, was om de krachtige taal van Eichhorn te bezigen, »der Anfang der Knechtschaft Deutschlands 2)." Jaren lang tot op den verpletterenden slag bij *Jena*, vergat men te *Berlijn*, zooals elders de wijze les van den grooten Frederik, »que si le Roi avait secondé avec trop de chaleur les opérations des troupes françaises, leur fortune excessive l'aurait subjugué; d'allié il serait devenu *sujet;* on l'aurait entraîné au-delà de ses vues et il se serait trouvé dans la necessité de consentir à toutes les volontés de la France, *faute* d'y pouvoir résister, ou de *trouver des alliés qui pussent l'aider à sortir de cet esclavage* 3)." — Doch wij keeren tot de eigenlijke stelling terug.

De theorie weet men, is in 1852 het stoutst ontvouwd en blootgelegd, in het befaamde boekje van AL. le Masson, *Les Limites de la France* 4). De Schrijver geeft toe, dat

1) *Gazette de Leide* supplém. 24 Janvier 1797. — De diplomaat van het Eerste Keizerrijk, Baron Bignon, zegt zelfs: »Il est notoire, que depuis plusieurs siècles la limite du Rhin est une acquisition, que la France n'a cessé d'avoir en vue." z. bij gagern, *Der Zweite Pariser Frieden* II, 138

2) *Deutsche Staats. u. Rechtsgesch.* IV B. § 604.

3) *Oeuvres posthumes* I. 198. Eichhorn § 607.

4) Brusselsche herdruk 1853, p. 208. Beantwoord door *Les Limites. de la Belgique* (Bruxell. 1853) 174 bladz.

de Eerste Napoleon zelfs de zoogenaamde natuurlijke grenzen van Frankrijk op meer dan één punt heeft overschreden, een misslag, met de verbeurte van al zijne veroveringen geboet, (»les a dépassées sur plusieurs points; en allant trop loin elle (la France) les a compromises et a fini par perdre toutes ses conquêtes"). — Derhalve zulk uiterste moet men vermijden; »mais il faut, — dus luidt de conclusie, que la France *acquière* tout ce qui lui appartient par *droit de nature* et par *condition d'existence,* et qu'elle achève l'oeuvre commencée par Hugues Capet et poursuivie depuis huit siècles et demi; il faut que tout le pays entre l'Océan et la Méditerranée, les Alpes, les Pyrénées et le Rhin, *soit enfin* la France comme il a été autrefois *la Gaule.*" Maar wie zal het geschil beslechten, wat al dan niet tot Gallie weleer behoord hebbe? Caesar of Tacitus, Ptolemaeus, Strabo zullen deze onze vraagbaken en gidsen moeten zijn? Daarin vond reeds vóór twee eeuwen, S. Pufendorf bezwaar in het geschrift, onder den pseudonym van *Severin. de Monzambano Veronensis* in het licht gegeven, *De statu Imperii Germanici,* ad *Laelium Fratrem,* Dominum *Trezolani,* Liber unus. (edit. noviss. 1684). Want de Franken zelve, waren die Galliers dan wel Duitschers? »Quae natio (Franci) ad Germanos an ad Gallos primam referat originem, merkt Pufendorf aan, non ita in expedito est." (Cap. I, § 3). De Duitschers konden volgens hem, het gezag der Romeinsche schrijvers allezins betwisten, § 41: »Hisce tamen non absurde reponere possunt Germani, scriptorum Romanorum autoritatem non esse omni exceptione majorem; quippe qui adseveratione satis languida de rebus longissime a sua memoria remotis tradidere; et quidem circa populum exterum, cujus Antiquitates nullis literarum monumentis conservabantur." — Eerst in de derde eeuw na Christus komen

de Franken in de Jaarboeken voor. — En wat zal dan ter zake afdoen of men al bij TACITUS leest: »Germania omnis a *Galliis* Rhaetüsque et Pannoniis, *Rheno* et *Danubio* fluminibus, a *Sarmatis Dacisque,* mutuo metu aut *montibus* separatur?" — (*de Morib. German.* c. I.). — Of wat kan Frankrijk als natuurlijke grens uit deze merkwaardige regelen van denzelfden TACITUS (*Annal.* L. II. c. 6) afleiden, waar van de rivier *de Waal* getuigd wordt, dat zij den oever van Gallie bespoelde? »*Rhenus* uno alveo continuus, aut modicas insulas circumveniens, apud principium agri Batavi, velut in duos amnes dividitur: servatque nomen et violentiam cursus, qua Germaniam praevehitur, donec Oceano misceatur: *ad Gallicam* ripam latior et placidior adfluens, verso cognomento *Vahalem* accolae dicunt: mox id quoque vocabulum mutat *Mosa* flumine, ejusque immenso ore eundem in Oceanum effunditur." — Eerst zou het bewijs moeten geleverd worden, dat Frankrijk en Gallie, de Franken en Galliers één en dezelfde zijn. — Voorts is zelfs bij nieuwe internationale geschillen, het beroep op Geschiedschrijvers en Aardrijkskundigen gansch niet voldingend, al wordt niet geloochend, dat zij nu en dan, zooals de kaarten van ingenieurs en landmeters, wel eenig licht kunnen geven. — Echter zijn al die hulpmiddelen gebrekkig en aan tegenspraak onderhevig. — Wie heeft niet overal in de meer bepaalde sfeer van binnenlandsche kadastrale operatien, van tastbare *abuizen* hooren gewagen? Mag men op het gebied van Staats- en Volkenregt toegeeflijker, of moet men niet omzigtiger zijn in het toelaten van dergelijke bewijsvoering? Men verneme, wat de Fransche Commissarissen den Britsche nu 100 jaren geleden in den strijd over het Noord-Amerikaansch *Acadië,* de aanleiding tot den 7 jarigen oorlog, tegenwierpen: »On conviendra avec les Commissaires de

S. M. Britannique, que l'autorité des *Géographes* ne doit point être décisive. Ils sont plus occupés de donner un *air* de système et de vérité à leurs cartes ainsi qu'une apparence de science et de recherche, qu'à fixer les droits des Princes et les véritables limites des pays 1)." — Veel minder gewigt nog hechtten de Engelschen aan het bewijs door kaarten: »Les cartes sont naturellement des témoignages *fort légers*, les Géographes les couchent *fort souvent* sur des arpentages incorrects, copiant les méprises des autres: et si les arpentages sont corrects, les cartes — quoiqu'elles puissent montrer la vraie position d'un pays, la situation des isles et villes et le cours des rivières, cependant elles ne peuvent jamais décider des *limites* d'un territoire, lesquelles dépendent entièrement des preuves *authentiques*," enz. 2). — En welk geloof mogt de Staatsmàn in dit opzigt, aan de verhalen der Geschiedschrijvers slaan? »Une histoire, zeiden weder de Fransche Commissarissen, *n'est pas un acte*, et on ne doit pas y attendre une rigoureuse précision qui la défigurerait pour la plupart des lecteurs. — Que des écrivains particuliers augmentent ou diminuent les droits de leur nation, les Princes ni leurs Ministres ne se conduisent pas par les erreurs populaires: ils doivent la justice à leurs sujets; ils la doivent à leurs voisins, soit que les uns ou les autres *exagèrent* leurs droits, qu'ils les *négligent* ou que même ils les *ignorent*" 3).

Niet gering evenwel is te allen tijde, in onze dagen, gelijk voorheen de invloed van Publicisten, in 't bijzonder van die gehuurde pennen geweest, van welke de Regerin-

---

1) Z. bij GUNTHER *Europ. Völkerrecht in Friedenszeiten*, II. s. 191.
2) *Mem. des Commissaires* bij GUNTHER, II. 193.
3) t. a. p., 194.

gen zich vooraf tot het beramen van gewelddadige of, naar het heette, vreedzame *inlijvingen* en *aanhechtingen* bedienden. — Zeer oud is in dit stuk de taktiek van het Fransche Kabinet. — Men herinnere zich na den vrede van *Nijmegen*, de bij regterlijk gewijsde van de *Chambres de Réunion* 1) bewerkstelligde uitbreiding van grondgebied, met sluw overleg in allerlei quasi-juridische vertoogen vergoelijkt en lang te voren, als regtmatig betoogd. — De *annexions pacifiques* kwamen soms Lodewijk xiv veel meer te stade dan de vrucht der overwinningen van zijne Maarschalken 2). — En wat het Duitsche Rijk, aan deze, maar ook aan gene zijde des Rhijns over het hoofd hing, leerde al in 1632, het werk van Jacques de Cassan, *La recherche des droits du Roi et de la Couronne de France sur les Royaumes, Duchés, Comtés, Villes et Pays, occupés par les Princes étrangers, appartenans aux Rois Très-Chrétiens* (Paris, 4°), en dat van een anderen handlanger, Aubery, in 1667, *Des justes prétensions du Roi sur l'Empire* 3).

Zoo werden dan achtervolgens het Hertogdom *Tweebrugge*, wijders *Saarbrücken*, *Veldenz*, *Germersheim* enz. onder glimp van geographisch regt aangehecht, of zooals het *euphemistisch* luidde, *hereenigd*, onder voorwendsel dat die streken te voren tot de Bisdommen *Metz*, *Toul*

1) Te *Breisach*, *Metz* en *Besançon* (*Bisanz.*) Putter, *Hist. Entwickel. d. heut. Staatsverf. d. Teutschen Reichs*, II B. s. 292.

2) le Masson roemt die kwade praktijken uitbundig (p. 82): »Les puissances étrangères se plaignent, l'Allemagne surtout, mais elles n'agissent pas et la France fait *en pleine paix*, et sans qu'il lui en coûte rien, des réunions aussi importantes, que les conquêtes d'une guerre heureuse. Elle acquiert le Duché de Deux-Ponts, *Strasbourg*, *Luxembourg*, Landau et un assez grand nombre d'autres villes."

3) Eichhorn, § 588. — Bij Gunther, II. 180 *Rechtmassige u. polit. Vorstellung des Reunions — u. Dependenzen rechts* u. s. w. 1687. 4°.

en *Verdun* hadden behoord; — Bisdommen, eigenlijk zelve op niet zuivere wijze van het Duitsche Rijk verkregen. De vlijt van onze geleerde stamgenooten heeft ons eene *Literatuur* over die voormalige *annexiën* bewaard, *de probatione pertinentiarum* van den beroemden SAM. STRYCK; *de reunione pertinentiarum* van ENGELBRECHT, maar boven alles de gewis voor de hedendaagsche Diplomaten niet overbodige monographie van den edelen J. J. MOSER, *Von der Geographischen Staatsklugheit bey Schliessung der Tractaten* (Frankf. 1756, *Verm. Abhandl. a. d. Europ. Völkerr*). 1)

Wee derhalve Duitschland, zoo de ervaring van het verleden de oogen niet had geopend; zoo men zich liet diets maken, even als in de XVIIe eeuw of tijdens de oorlogen der groote Fransche omwenteling, een waarborg van den vrede in de ontruiming zonder slag of stoot, der Rhijngewesten te zoeken! — Van de verzoenende staatkunde, welke zoo lang immer doenlijk den krijg vermeed, treffen wij eene opmerkelijke proeve met opzigt tot Frankrijk's beweerde natuurlijke grenzen, in de *Nota* van ARNOUT VAN CITTERS, 5 Maart 1684 aan. De Gezant der Nederlandsche Republiek stelde als een der aannemelijke punten van vergelijk in de *Haagsche Conferentiën* overwogen, bij het Britsche Hof voor 2): »que puisque le Roy de France a si souvent déclaré *de vouloir conserver les bornes naturelles que la rivière du Rhin* fait à ses terres, où elles se confinent avec cette rivière, les Hauts Alliés de l'Empire pour ce qui les touche, seront contents que S. M. T C. garde la ville de *Strasbourg*, comme située au deça du

---

1) GUNTHER II. 181.

2) *Inleid. tot eene Gesch. der Nederl. Diplomatie* I. Bijlage XXX bl. 132. Z. mede PUTTER, t. a. p. s. 300.

Rhin à l'égard de la France, à condition que S. M. T. C. restitue de l'autre côté, *Brisac*, *Fribourg* et le fort de *Kehl*, ou que les fortifications de *Strasbourg*, de *Fribourg*, de *Brisac* et du fort de *Kehl* soient rasées, ou que toutes ces places soient mises en dépôt entre les mains d'un Prince tiers."

De klagten uit die Nota enkel wat de overschrijding van den *Rhijn* betreft, medegedeeld, toonen welken luttelen en broozen waarborg die stroom als grens aanbood tegen de overweldiging van een' Vorst, gewoon aan het schenden van Tractaten. Welke beteekenis de Elzas en Rhijn voor Frankrijk hebben, is met beroep van den grijzen Diplomaat v. Gagern op den Elzasser *Schoepflin*, vooral uit deze zinsnede blijkbaar: »*Alsatia*, praepotens illa *Rheni* superioris custos, quae superiori aevo Germanis aperuit Galliam, *nostris* Germaniam nunc aperit *Gallis*." 1) In Augustus 1815 schreef Gagern, toen een der Nederlandsche Gezanten te *Parijs*, van de ongeneeslijke begeerlijkheid der Franschen en van het gevaarlijk aanloksel tot nieuwe veroveringen: «Posséder sur le *Rhin*, avoir *l'Al sace*, n'est pour eux, qu'un aliment d'orgueil, qu'une tentation, qu'un stimulant de plus d'en avoir davantage, d'avoir la limite du Rhin toute entière. Nous nous gênons entre *Suisse* el *Hollande:* l'un doit faire place à l'autre." — Hier moge de reeds gemelde schrijver van *Les limites de la France* het doorzigt van den Duitschen Staatsman bevestigen. Zwitserland en Holland beide hebben, leert le Masson, oudtijds tot *Gallië* behoord: zij moeten dus tot het Fransche Keizerrijk wederkeeren 2).

---

1) v. Gagern, *Der zweite Pariser Frieden.* II[ter] Th. (Leipz. 1845) s. 138.

2) P. 13. »La contrée si accidentée renfermée entre la crête des Alpes, le Jura et le Rhin, et qui est aujourd'hui la Suisse, faisait

Streng genomen, behoeft de *Rhijn* niet overal de grens van het Staatsgebied te zijn. Waarom zou de scheidslijn niet tot de *Eems* worden getrokken? »A partir des environs de *Mayence*, zoo redeneert de voorganger van *Grandguillot*, *Weiss e tutti quanti*, il n'y a plus réellement de limites déterminées 1); le *Rhin* continue à couper des régions naturelles; toutes les autres lignes que l'on pourrait choisir sont dans le même cas et ne seraient pas une aussi bonne barrière; — c'est donc ce fleuve qui doit servir de frontière jusqu'à son embouchure, *à moins* (men bemerkt bij den Schrijver en zijne geestverwanten de waarheid van het *l'appétit vient en mangeant*) qu'on ne *le franchisse* au dessous de *Dusseldorf*, pour aller prendre *l'Ems*, et *englober* dans le territoire français la Hollande, ce pays creux qui n'est qu'une alluvion du Rhin et des fleuves voisins." — En nog op eene andere plaats: »Au dessous de *Wesel* 2), le Rhin se partageant en plusieurs bras, est moins que partout ailleurs une bonne ligne de démarcation, et quand NAPOLÉON réunissait à la France la Hollande et même les bouches de *l'Elbe*, il *sortait peu de la verité géographique*, et ces réunions étaient *beaucoup plus naturelles* que celle du *Piémont*." — Dat in een programma van *annexiën*, waar men het met de geographie, veelmin met het Volkenregt zoo naauw niet neemt, reeds in 1852 het thans werkelijk ingelijfde *Savoye* en *Nizza* niet vergeten was, spreekt van zelf. — En hoe geruststellend ook de aanwinst aan die zijde, voor Europa is, LE MASSON belijdt het onbewimpeld: »Ce n'est que comme complément de

---

partie de l'ancienne *Gaule*." Toch zou men zich hier met de bergketen der *Jura* kunnen vergenoegen.

1) LE MASSON p. 13, 14.

2) P. 175.

territoire et surtout de littoral, *et pour avoir plus d'action sur l'Italie*, que la France doit désirer la possession de *Nice* et de la *Savoie* 1)" — Dit verlangen is waarlijk spoedig genoeg verwezenlijkt, en vrij duidelijk is het nu, uit welken koker deze en dergelijke pijlen in de jongstverloopen jaren zijn afgeschoten. *Is fecit cui prodest.* — Nog een weinig *actie* op het schoone schiereiland, en wat belet dat niet de *Alpen* en de *Po*, noch zelfs de *Arno*, maar met de aanhechting der Wereldstad, de herrezen Departementen van *Rome* en *Trasimène* de grens van een nieuw Fransch Keizerrijk, tevens Koningrijk van Italië, vormen? LE MASSON herinnert het 2). »En 1811, l'Empire français descend au midi *au-delà* des bouches du *Tibre* et *dépasse* au nord celles de *l'Elbe.*" — Het tot *hiertoe* en *niet verder* ligt dus niet in dezen of genen stroom hoe breed dan ook en onstuimig, niet in bergketenen zoo hoog en ongenaakbaar als weleeer de Pyreneeën werden geacht; de onverzadelijke heerschzucht heeft reeds meer dan eens het: »*Il n'y a plus de Pyrenées*" uitgesproken, en de strijd over het regt verstand van natuurlijke grenzen is voor het minst, even gemakkelijk en overvloedig als die over de palen en andere teekenen op den effen grond tusschen twee Landen opgerigt. — »*Frequens* est inter vicinos populos contentio, merkt al H. DE GROOT aan 3), quoties flumen cursum mutavit, an simul et *Imperii terminus* mutetur, et an quae flumen adjecit, eis cedant quibus adjecta sunt: quae controversiae ex naturâ et modo acquisitionis definiendae sunt." — Bij hem vindt mem reeds de benaming van *naturalis terminus* en

1) P. 174.

2) P. 142.

3) *De Jure Belli* et *Pacis*, L. II c. 3 § 16, 17.

de helft der rivier, als grenslijn van twee Oeverstaten. — Doch welke benamingen de Wetenschap uitgedacht hebbe, — hoe fijn het verschil worde uitgeplozen tusschen *fines* en *limites*, tusschen *limites naturales*, *occupatorii* en *artificiales*, of wel die krachtens verdrag nader geregeld en afgemeten, *politici*, *mensurati*; welk het onderscheid zij tusschen *territoria arcifinia* en *limitata* 1), al die zorgvuldige spitsvindigheid schiet te kort en wordt door de oneerlijkheid van doorslepen Geweldenaren beschaamd en verijdeld. — Of er al dan niet uiterlijke teekenen, door de Natuur of door menschenhanden en het beleid van Staatslieden gesteld, aanwezig zijn, er is slechts één echt behoedmiddel tegen de inbreuken op het grondgebied van kleinere en zwakkere, maar niet min onschendbare Staten, — het is het beginsel van alle regt, het *suum cuique tribuere*, de heiligheid der Tractaten. — Wat toch heeft tegen de onafgebroken naar Turkije voortdringende Politiek van Rusland de bepaling van 1773 teweeg gebragt, »que la Dwina sera la limite naturelle entre les deux États?" — Wat heeft den roofzieken Adelaar belet den klaauw al dieper en dieper in de ingewanden van de Porte te slaan, en bij de verdragen van *Bucharest* van 1812, van *Ackermann*, van *Adrianopel* in 1826 en 1829 het gebied tot de *Pruth* en *Donau* uit te breiden, in 1853 eindelijk de Vorstendommen van de Donau te bezetten? Hooren wij de klagt van den Parijschen Moniteur: »Le même traité *d'Andrinople* pose le *Pruth* pour limite aux deux Empires; le *Pruth* a été franchi, en pleine paix, par une armée russe 1)." — Waaraan men in deze tijden be-

---

1) Gunther II. 172.

2) 13 Nov. 1853. *Emile de Girardin, Solutions de la question d'Orient* p. 140.

hoefte heeft, het is bovenal aan goede trouw, aan eerbied en ontzag voor het eens gegeven woord, aan het herlevend gezag van het Volkenregt, onder welks bescherming vóór 1789, Duitsche Vorsten op Fransch en Nederlandsch gebied, van hunne geënclaveerde erfgoederen even zeker en veilig waren, als Frankrijk op Duitschen grond de vesting *Landau* bezat, als Groot-Britannië tot in onze dagen het onverwinnelijk *Gibraltar* in Spanje heeft behouden. — Wel te behartigen zijn in de *Institutiones Juris civitatis Publici et Gentium Universalis* van den Deenschen Hoogleeraar DE EGGERS, in 1796 te Kopenhagen verschenen met de zinspreuk: *non opinione, sed natura Jus constitutum*, eensdeels de verwerping van dusgenaamde *natuurlijke grenzen:* »Quaenam signa (*dominii*, territorii) sufficientia et idonea habenda sint, zegt hij, nonnisi *pactis* vel *usu* determinari potest." Anderdeels de vermaning, dat het vreemd gebied ontzien behoort te worden, al ontbreken de uiterlijke teekenen. »Dominii assumti signa quaedam per se nec inter Gentes necessaria sunt, nec propterea, quia signa illa *omissa* sunt, res quam alia gens noverit, aut *suspicetur* esse alienam, nullius aut licens haberi potest 1)."

Tegen de zelfzucht, tegen de in de Nieuwe, gelijk in de oude Wereld, in Amerika zoowel als in Europa woedende *annexie*-koorts, zijn geene natuurlijke grenzen bestand. Reeds is de reusachtige Republiek der Vereenigde Staten met *Louisiana*, *Florida*, *Texas*, *Californië*, *Oregon*, *Nieuw-Mexico* en andere Landen vergroot; steeds hongerende en dorstende naar meerder bezit, vestigt de hebzucht haren blik op het rijke *Cuba*, ja op de aanhechting van het gansche Werelddeel van Amerika. — Met minachtenden spot wordt de wijze raad van DANIEL WEBSTER, den man-

1) § 187.

nelijken bestrijder van dien verderfelijken geest 1), in den wind geslagen, en het tijdstip voorgespiegeld, waarop in een niet zeer verwijderde toekomst, de schoolknapen van het alsdan *geannexeerd* Patagonië, de schitterendste Rede van den grooten Staatsman zullen *declameren*, die van den 7 Maart 1850, toen de welsprekende handhaver der beginselen van de Grondleggers der Republiek, den wensch uitte: »When my eyes shall be turned to behold for the last time, the sun in heaven, may I not see him shining on the broken and dishonored fragments of a once glorious Union 2)!"

1) DANIEL WEBSTER, Etude biographique, par D. KATCHENOVSKY, (Hoogl. in het Volkenregt te *Kharkoff*), Brussel 1858, p. 84. »Il s'en tint constamment à l'opinion que — l'annexion de territoires nouveaux était préjudiciable à l'unité nationale, à l'organisation politique."

2) JO. G. BALDWIN, *Party Leaders; Sketches of Thomas Jefferson*, *Alex. Hamilton*, enz. New-York, 1855 p. 366.

